

Natuur rond het Markdal

Info 06-40007219

Struikelen over steeneik

Eind 2025 vraagt Theo Peeters, mijn collega in de insectenwerkgroep Tilburg, of ik steeneiken (*Quercus ilex*) weet te staan in Breda. Hij is op zoek naar de steeneikgalwesp die sinds enige tijd in Nederland is

gesignaleerd. Toevallig staan sinds 2024 twee vondsten van steeneiken op de lijst van stadsplanten Breda.

Jacques Rovers, de coördinator FLORON van Breda, meldt dat er nog veel meer steeneiken te vinden moeten zijn in Breda. Hij vindt veel zaailingen in zijn tuin van de steeneik van zijn buurman. Dat is hoopvol, maar nog niet erg concreet. Kort daarna ga ik met een aantal mensen op Eindejaarsplantenjacht en we lopen langs de voet van de geluidswal bij Bavel. We passeren een hulst en ik kijk of de hulst bloeit. 'Is dat wel een hulst', zegt iemand. U raadt het al: een steeneik. Even verder staan er nog drie; alle 3,5 m hoog.

Waarschijnlijk meegekomen als zaad bij de aanleg van de wal ruim 30 jaar geleden.

Enkele dagen later besluiten mijn vrouw en ik een wandeling vanuit Bavel naar Breda te maken op een route binnendoor, langs huizen met voortuinen. Het zoekbeeld van steeneik staat inmiddels scherp op mijn netvlies. Tot onze verbazing treffen we onderweg op

Steeneik voor de deur, om blij over te struikelen.

Foto Aad van Diemen

zes verschillende plekken een twintigtal steeneiken aan: als leiboom, haag, vrijstaand. Op internet blijkt er een groot aanbod te zijn van steeneiken. Als fraaie afsluiting vinden we aan het eind van onze tocht, dicht bij het centrum, twee oude knarren, van ongeveer 100 jaar denken wij.

Enkele dagen daarna passeer ik vlakbij huis een klein plantsoen, waar ik zeker al 1000 keer ben langs gekomen en zie een hulstachtig struikje van 50cm hoog, en ja hoor: steeneik! Dan herinner ik me een tekst over 'haaginwijkelingen' uit 2022. Daarin schrijf ik, dat ik twee bomen in een haag niet kan thuisbrengen. De betreffende haag staat nog steeds schuin aan de overzijde van mijn huis. Ik vind daar op vier plaatsen steeneiken! Kortom, in Bavel struikel je over de steeneik. Nu nog de steeneikgalmug...

De steeneik wordt niet heel hoog en de stam niet heel dik. Vaak houdt de boom een struikachtig postuur. De boom levert zeer hard, zwaar hout, in kleine afmetingen, dat azijnhout genoemd wordt. Dit werd vroeger gebruikt voor de spaken van wielen en raderen van windmolens.

De geslachtsnaam 'quercus' komt uit het Latijn en stamt van een zeer oud Indo-Europees woord dat 'boom' betekent. De soort aanduiding 'ilex' verwijst natuurlijk naar de huidige wetenschappelijke naam voor hulst. 'Ilex' was echter ooit de Latijnse naam voor steeneik. Het woord 'ilex' zelf komt waarschijnlijk uit het Keltisch en betekent puntig.

Koekoek: "wie wil zijn nestje met me delen?"

Foto Paul Caron

Markandalletjes

- * Ondanks de broodnodige stortbuien volop vogelgeluiden. Nu ook Tuinfluiter naast Zwartkop. Kleine Karekieten en Koekoeken zijn gezamenlijk te horen, maar verschillen over een gezamenlijk nest!
- * Groene Kikkers laten zich nu kwakend horen, zodat de vrouwtjes ze in het hoge gras kunnen vinden. Bruine Kikkers hebben vroeg in het kale voorjaar dat gekwaak niet nodig, Ze zijn te zien, vrouwtjes moeten op hun uiterlijk vallen. Moet er niet aan denken..
- * Van de 'ooievaarsfietsocht' genoten zo'n 35 deelnemers fietsend in Breda van zuid naar noord. Vanaf Wolfslaar langs zes bezette nesten, ook het SBB nest in Markdal was warm van het broeden. De eerste 'snavelspotters' staan daar te wachten. Ook nesten al met jongen, maar laten hun snaveltjes nog niet zien, Fietsend werd 'en passant' het vele groen in Haagse Beemden ontdekt met het Moerenpad als topper! En kinderboerderij Parkhoeve als gastvrij slot.
- * Joke Oomen geniet van haar zichtlijn van keuken naar het nest aan de Gilzerwouwerbeek. Met drie kleine uivertjes al. Martin Bos meldt vanuit Hondsdonck met het op één na oudste nest, twee 'kuikens'. Het mooie voorjaar belooft heel wat.
- * BioBlitz inventarisatie Waterschap Brabantse Delta. Bij kasteel Bouvigne. Vrijdag 8 mei. Vanaf 10u. Lunch verzorgd. Tot 16u. Vervolg op de najaars 450 soorten! Graag aanmelden via breda@knnv.nl. Zie website KNNV.
- * Zintuigenwandeling Seterse bergen in SBB boswachterij Dorst. Zondag 10 mei. 13.30-15.30. Thema 'voel en ervaar' met gesloten ogen. Wat horen we? Wat ruiken we? Wat betasten onze handen? Wat zeggen onze voeten van de bodem? Aanmelden via IVN Mark&Donge.

* Waterschap organiseert toelichtende fietsocht (8 km) inrichting Markdal-noord. Zaterdag 20 juni. 10u-12u. Aanmelden website Brabantse Delta.

* Happy: op de IVN natuurgidsencursus leerde ik destijds de Pinksterbloem kennen als symbool van gezonde onbemeste, maar helaas verdwijnende weilanden. Tevens de gastheer voor dat mooie Oranjetipje. Bij een slootkantje in ons dorp zag ik er toen toevallig eentje en vertelde dat enthousiast aan een passerende oude man. Die reageerde:

Markdal weiland vol met lila Pinksterbloemen!

“Och, daar stonden de weilanden vroeger helemaal vol van”.

Wat een dreun, en ik dacht “weer iets dat ik nooit zal zien”. Maar nu in het Markdal lig ik te fotograferen tussen wolken Pinksterbloemen die het weiland lila kleuren! Niets is dus onmogelijk, al duurt het dertig jaar!

Joop van Riet – natuurgids IVN Mark&Donge